

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Akademien för ekonomi, samhälle och teknik

”JAG KANSKE LÅTER ELAK...”

En kvalitativ intervjustudie av uppfattningar hos gymnasieflickor i Eskilstuna om hur
kön görs i ett sammanhang av klimat och miljö

LINNEA KARLSSON

Statsvetenskap 61–90 (SKA204)

Uppsats (UPS1), 15 hp

Datum: 2019.05.23

Handledare: Joakim Johansson

SAMMANDRAG

Syftet med denna studie är att genom ett genusperspektiv undersöka gymnasieflickors upplevelser av miljö och maskuliniteter i ett urval hämtat från tre gymnasieskolor i Eskilstuna. Genom denna studie vill jag bidra till en förståelse av hur kön görs i ett sammanhang av miljö och klimat. För att nå studiens syfte har åtta samtalsintervjuer genomförts med gymnasieflickor i åldrarna 16–19 år. De medverkande var från tre olika gymnasieskolor i Eskilstuna. Resultatet visade att maskulinitet anses i första hand vara en traditionell manlighet men utmanas av en i andra hand mjukare manlighet som dessutom får stöttning av flickorna. Kopplingarna mellan maskulinitet och miljö och klimat görs genom att beroende på dominerande mansideal legitimeras också visst typ av miljöengagemang. Den traditionella manligheten kopplas ihop med industrimodern maskulinitet och med mjukare mannen kopplas ihop med den ekomoderna maskuliniteten. Femininiteten görs i sammanhanget till ett ansvarstagande för djur och natur. Uppoffringar som att sluta att äta kött och förändrat bilbeteende ”trendar” hos flickorna, men inte hos pojkarna.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	4
1.1	<i>Introduktion</i>	4
1.2	<i>Problemformulering</i>	5
1.3	<i>Syfte och frågeställningar</i>	6
1.4	<i>Definitioner</i>	6
2	TEORI.....	7
2.1	<i>Genusteori.....</i>	7
2.2	<i>Maskulinitetsteori</i>	7
2.2.1	<i>Hegemonisk maskulinitet.....</i>	7
2.3	<i>Miljömaskuliniteter</i>	8
2.3.1	<i>Industrimodern maskulinitet.....</i>	8
2.3.2	<i>Ekomodern maskulinitet</i>	9
2.3.3	<i>Ekologisk maskulinitet</i>	10
3	METOD	11
3.1	<i>Metodval - kvalitativa intervjuer.....</i>	11
3.2	<i>Avgränsning</i>	11
3.3	<i>Urval och bortfall</i>	12
3.4	<i>Representativitet.....</i>	13
3.5	<i>Tillvägagångsätt</i>	13
3.6	<i>Reliabilitet och validitet.....</i>	14
3.7	<i>Forskningsetiska överväganden</i>	15
4	RESULTAT OCH ANALYS	17
4.1	<i>Presentation av respondenter.....</i>	17
4.2	<i>Industrimodern maskulinitet.....</i>	18
4.3	<i>Ekomodern maskulinitet</i>	23
4.4	<i>Ekologisk maskulinitet.....</i>	25
5	AVSLUTNING	29
5.1	<i>Sammanfattning</i>	29
5.2	<i>Slutsatser.....</i>	30
5.2.1	<i>Vad är maskulinitet?.....</i>	30
5.2.2	<i>Vilka kopplingar görs mellan maskulinitet och miljö/klimat?.....</i>	31
5.2.3	<i>Hur görs femininitet i sammanhanget?</i>	32

5.3 Vidare forskning.....33

REFERENSER.....34

BILAGA A: INFORMATIONSBREV

BILAGA B: INTERVJUGUIDE

1 INLEDNING

1.1 Introduktion

Efter två hundra år i oljeeran har koldioxidutsläpp skapat en växthuseffekt som bär ansvaret för den globala uppvärmningen. En temperaturökning på 3–5°C innebär stora förändringar på miljön och resulterar i att polarisar och glaciärer smälter, floder växer, länder drabbas av en alltmer tuffare torka och kraftfullare cykloner. Vandana Shiva (2008) menar att några av de nämnda effekterna redan är kännbara och att om vi inte gör något nu, för att motverka temperaturökningen, kommer den globala uppvärmningen leda till en klimatkris som kommer innebära en dramatisk förändring mot hur vi lever idag (Shiva 2008, s. 1).

I december 2015 antog FN Parisavtalet, ett globalt avtal för att bekämpa klimatförändringarna. Parisavtalet innehåller Intended Nationally Determined Contributions (INDC) vilket översätts till preliminära nationellt bestämda bidrag. Där berättar varje land hur stora utsläppsminskningar de kan tänka sig att göra för att nå det gemensamma temperaturmålet, att hålla ökningen i den globala genomsnittstemperaturen till långt under en gräns på 2°C år 2100. Utifrån ländernas INDC har forskare kommit fram till att bidragen som länderna har lämnat ger en temperaturökning på 3–4°C år 2100. Ländernas bidrag är för dåliga menar forskarna (den Elzen et al. 2016, s. 631).

Greta Thunberg blev känd när hon satt utanför Sveriges riksdag med ett plakat skrivet ”skolstrejk för klimatet” på. Hon menar att politiker och makthavare inte gör tillräckligt för att ta sig an klimathotet (Svensson 2019) och att hon tänker fortsätta skolstrejka varje fredag tills Sverige är i linje med parisavtalet (Nilsson 2018). Hennes initiativ har sedan dess spridits världen över sig främst till unga med hashtaggen #FridaysForFuture och #YouthStrike4Climate. Den femtonde mars 2019 samlades demonstranter i en global strejk för klimatet (Global Strike For Future) där över 2000 platser i 123 länder medverkade i manifestationen (Tun Hedfors 2019). I april 2019 blev hon utsedd till en av världens 100 mest inflytelserika människor av den amerikanska tidningen TIME för sitt sätt att inspirera och leda unga människor i klimatkampen. Med på TIME:s 100-lista finns även andra ledare bland annat USA:s president Donald Trump (Horvatovic 2019).

Oavsett vem USA:s president är kommer han eller hon försöka påverka världen. Donald Trump har till skillnad från tidigare presidenter anammat effektiviteten med att använda sig

av sociala medier. Han är en flitig Twitter användare och det råder heller ingen tvekan om att han anser att den globala uppvärmningen bara är ett påhitt.

1.2 Problemformulering

På senare år har klimatförnekelsen ökat, då främst bland två starka grupper. Utvinningsindustrin och den högerextrema gruppen och kombinationen av de båda har tagit debatten till en mer dramatisk nivå än tidigare (Ernström 2018). Så varför tar vi inte klimatförändringarna på mer allvar?

Martin Hultman, lektor vid TEMA teknik och social förändring, som forskar om energi-miljö- och klimatfrågor. Beskriver en bild som han menar att kvantitativ genusforskning ger. Män i grupp har en betydligt större negativ miljöpåverkan än kvinnor i samma utsträckning. Forskningen visar också att det är vita rika medelålders män som är särskilt skyldiga då kopplat till männens valda livsstilar. Samtidigt är det just dessa män som leder den politiska styrningen om klimatförhandlingarna, som arbetar på höga poster i globala resursslukande företag och som sitter på lösningen på miljöproblemet. (Martin Hultman 2016, s. 28).

Hösten 2018 skrevs en kandidatuppsats (Ewaldius 2018) på Mälardalens högskola. Författaren hade då genomfört en kvantitativ studie på gymnasieungdomars attityder till ekologisk miljö och klimat. Syftet var bland annat att undersöka om det fanns några skillnader och likheter mellan pojkar och flickors attityd till miljö. Det visade sig att det fanns skillnader och att flickorna hade en mer empatisk attityd och en större oro till miljö och klimat än vad pojkarna hade.

Återigen så visar forskning att det finns ett samband mellan miljö och genus. Kvinnor och män ser på miljö- och klimatfrågan på olika sätt.

Pojkar och män har statistiskt sett en annan uppfattning om miljö och klimat än flickor och kvinnor. Enligt Hultman (2016, s. 29) finns det få analyser av maskuliniteter inom miljöområdet, de är så gott som frånvarande i dagens forskning.

Fjelkenstam, Hill och Tjeder (2013) har sammanställt en samling av litterära verk där kvinnor berättar om manlighet i olika sammanhang. Vad som redan studerats många gånger och i detalj är mäns uppfattning om kvinnor, mäns uppfattning om män och kvinnors uppfattning om andra kvinnor. Men vad författarna menar är att kvinnors uppfattningar om män och

maskulinitet inte tidigare undersökts i någon större utsträckning (Fjelkenstam, Hill och Tjeder 2013, s. 11).

Med anledning av Ewaldius (2018) resultat i kandidatuppsatsen och bristen som finns inom genusforskningen om kvinnors uppfattning om män samt frånvaron av analyser om maskuliniteter i miljöområdet, finner jag det intressant att fortsätta på Ewaldius spår om ungdomars uppfattning om miljö, men att denna gång undersöka endast flickors uppfattningar av miljö och maskulinitet.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att genom ett genusperspektiv undersöka gymnasieflickors upplevelser av miljö och maskuliniteter i ett urval hämtat från tre gymnasieskolor i Eskilstuna.

- Vad är maskulinitet enligt flickorna?
- Vilka kopplingar gör flickor mellan maskulinitet och miljö/klimat?
- Hur görs femininitet i sammanhanget?

Undersökningens statsvetenskapliga relevans ligger i det samband som finns mellan maskuliniteter och miljöpolitik. Beroende på vilka maskuliniteter som dominerar påverkas den politiska styrningen av de miljöpolitiska frågor som anses vara viktiga och formar miljöpolitiska mål därefter.

1.4 Definitioner

Antropogena utsläpp: Utsläpp orsakade av människor, i motsats till utsläpp som uppstår i naturen utan mänsklig påverkan.

End-of-pipe lösningar: Begreppet syftar till att lösa det synliga problemet, symptomet, istället för att lösa själva orsaken till problemet (egen tolkning).

Planetära gränser (planetens gränser): Begreppet pekar ut miljöprocesser som skapar stabilitet för livet på jorden. Alla processer påverkas av människans aktiviteter. Det finns nio olika miljöproblem (processer) som vart och ett har ett eget gränsvärde (WWF 2019).

2 TEORI

2.1 Genusteori

Genus brukar beskrivas som det socialt och kulturellt konstruerade könet till skillnad från när vi i vardagligt tal beskriver kön som biologiskt, en natur (Ulrika Dahl 2016 s.15). Begreppet genus introducerades på 80-talet i Sverige. Det fanns ett behov av att kunna sätta ord på den växande förståelsen av att det som uppfattas som manligt och kvinnligt inte är ursprunget inifrån, en inre natur, essens, utan någonting som görs (Jill Steans 2014, s.11) (Yvonne Hirdman 1988, s. 51). Genus står för de normer ett samhälle tillskriver kvinnor och män, normer som egenskaper, uttryck och föreställningar. Femininitet och maskulinitet är begrepp som tillhör genusgenren då de är fenomen som skapas socialt och kulturellt, på olika sätt i olika sammanhang, i olika kulturer och olika historiska tidsperioder (Nationella sekretariatet för genusforskning 2016). Traditionellt sett är maskulinitet och femininitet varandras motpoler där män kopplas samman med maskulinitet och kvinnor med femininitet men när gränserna mellan de båda överskrids, när förmågor traditionellt tillhörande kvinnor används av män och tvärt om, urholkas innebörden av vad maskulint och feminint är och ersätts av nya innebörder. Genusforskare kallar detta för hybridiseringar (Bergqvist & Johansson 2019, s.2).

2.2 Maskulinitetsteori

Begreppet maskulinitet bygger på en specifik syn på kön, att könet är uppdelat i biologiskt och socialt kön. Det finns en grundtanke i maskulinitetsteorin att könen ses som motsatta varandra, de ses som dikotoma. Yvonne Hirdman menar att "lagar" som formar strukturer genussystemet kan presenteras i två logiker. Den första logiken är just dikotomin, att manligt och kvinnligt inte bör blandas. Det biologiska könet ses som oföränderligt medan det sociala könet ses som föränderligt, som tidigare också nämnts. Detta förklarar att det män är och vad män gör, skiljer sig åt genom olika tid och rum (Hirdman 1988, s.51).

2.2.1 Hegemonisk maskulinitet

Den andra av Hirdmans logiker handlar om hierarkin, att mannen är norm. Män är människor, därför utgör de normen för det normala och det allmängiltiga (Hirdman 1988, s.51). Det finns olika sätt att vara man, vilket kan få olika betydelse i olika sammanhang. Joakim Johansson

beskriver till exempel i sin artikel om när manliga sexualiteter inte faller inom vad som anses vara normen, och hur samhället försöker ta sig ann ”problemet” genom att fixa till det som avviker (Johansson 2013). På samma sätt som det finns olika sexualiteter, finns det också olika maskuliniteter. Raewynn Connell lanserade på 80-talet teorin om hegemonisk maskulinitet, den är fortfarande aktuell men något reviderad idag. Begreppet hegemonisk maskulinitet handlar i korthet om patriarkatets legitimitet, att mäns dominant position accepteras och garanteras genom social och kulturell praktik. Kulturellt sett finns det vissa former av maskuliniteter som höjer sig över andra former, vilket förklarar att det finns nivåer av maskuliniteter som positionerar sig utefter det kulturella dominerande mansidealet, en hierarkisk ordning om vad som är en man (Connell 2006, s. 101). Connell menar att det finns maskuliniteter byggda på dominans och underordning mellan olika grupper av män. Förtrycket placerar vissa män, i detta fall homosexuella män, i botten av mäns genushierarki. Den homosexuella maskuliniteten må vara mest iögonfallande men åtföljs tätt av heterosexuella män och pojkar som beskylls vara mammasgosse, tönt, morsgris, fegis och så vidare. Vad Connell poängterar är de uppenbara feminina attribut hos männen och pojkarna som utgör grunden för den låga placeringen i hierarkin (Connell 2006, s. 102–103).

2.3 Miljömaskuliniteter

Miljömaskuliniteter är manliga aspekter av identiteter med speciellt fokus på hur olika maskuliniteter uppmärksammar eller på något vis påverkar miljöfrågor. Det finns ett gap, en kunskapslucka inom området, miljömaskuliniteter, sedan konceptet hegemonisk maskulinitet först började användas menar Martin Hultman (2013). Hultman menar att studier om hegemonisk maskulinitet och miljö har gjorts men få har behandlat nutida maskuliniteter med hänsyn till energi och miljöfrågor (Hultman 2013, s. 85). Nedan beskrivs tre miljömaskuliniteter som, efter analys av olika slags debatter om klimat- och miljöfrågor, från tidningstexter och utredningar bland annat om energi- och miljöpolitiken och slutligen fallstudier som bygger på fältarbete och intervjuer, koceptualiserat industrimodern maskulinitet, ekomodern maskulinitet och ekologisk maskulinitet (Hultman 2016, s. 30).

2.3.1 Industrimodern maskulinitet

Den industrimoderna maskuliniteten har sina rötter i rika industrimoderna samhällen och innehåller idéer från ingenjörsvetenskap och nationalekonomi, vilket betyder att det finns en

etablerad kunskap som gynnar storskalig och centraliserad energiteknik exempelvis jordbruk, vattenkraft, kärnkraft och de flesta typer av bränsletekniker som bränner kol, gas och olja (Hultman 2016, s 31). Inom den industrimoderna maskuliniteten finns tron på att fortsatt ekonomisk tillväxt kan lösa världens problem genom industrialisering och där rationalisering av produktionen (marknadseffektivisering) kan uppfylla både energi-och miljöpolitiska krav. På så vis anses den industrimoderna maskuliniteten försvara välfärden för kommande generationer, minska fattigdomen och skydda utrotningshotade arter. Det viktigaste, menar Hultman, är idén om att naturen betraktas som död och att naturen är en resurs möjlig att användas för mänsklig extraktion (Hultman 2016, s. 33). Det, att naturen är död, förklarar den klimatskepticism som finns hos den industrimoderna maskuliniteten. Klimatskepticism är en identitetsskapande praktik, menar Hultman. Konservativa värderingar som bland annat mannen som familjeförsörjare och där mannen betraktas som en ”riktig” man en ”hyperman”, där självrapporterad förståelse om den globala uppvärmningen och klimatförändringarna tillsammans med misstro mot statlig reglering hänger ihop med just den industrimoderna maskuliniteten (Hultman 2016, s. 31–32).

2.3.2 Ekomodern maskulinitet

Vad som skiljer industrimodern maskulinitet mot ekomodern maskulinitet är att det här finns en förståelse för att mänskligheten står inför allvarliga miljöproblem och att de globala klimatförändringarna i första hand beror på *antropogena utsläpp*. (Hultman 2013, s. 83). Under tiden som medvetenheten om den globala uppvärmningen växt sig allt större har miljöfrågor erkänts och fungerar nu som en integrerad del av politiken. Hultman hävdar att det har skett en förändring i hegemonisk maskulinitet där ett skifte från den industrimoderna till den ekomoderna maskuliniteten skett, den industrimoderna segheten, beslutsamheten och hårdheten har blandats med medkänsla och omsorg (Hultman 2016, s. 34). Inom den ekomoderna maskuliniteten beskrivs en ansvarskänsla för miljön men också att miljöproblemen som mestadels är under kontroll snart är löst genom ekonomisk tillväxt, storskalig, expanderande teknik och en övertygelse om att marknadens konkurrenskraft kommer skapa gröna lösningar på miljöproblemen (Hultman 2016, s. 33). Den ekomoderna maskulinitetens problemlösning är att ta i tu med de *antropogena utsläppen* men erbjuder endast så kallade *end-of-pipe lösningar* som endast tar hänsyn till att minska utsläppen och inte minskning av på de resurser som krävs för att producera exempelvis miljövänligt bränsle, batterier till elbilar och så vidare. Utsläppshantering är små förändringar som inte utmanar samhällets sätt att fungera menar Hultman, utan legitimerar fortsatt utbyggnad av samhället

som exempelvis vägar till personbilarna och fortsatt storskalig produktion. På så vis anser Hultman att den ekomoderna maskuliniteten står med ena foten kvar i industrimoderniseringen och konserverar ett dominerande samhällssystem (Hultman 2016, s. 34,36).

2.3.3 Ekologisk maskulinitet

Den ekologiska maskuliniteten uppfördes redan på 1970-talet. Då som kritisk motsättning till industrimodern maskulinitet. Konfigurationen förespråkar ett liv med naturen som en del av vardagen där maktstrukturer har decentraliserats och där ekonomier ska gynna sociala relationer. Istället för att ha siktet inställt på ekonomisk tillväxt som ett mått av framgång, anses framgång vara lika med överlevnad och bidragande till förbättringar av den gemensamma miljön. Lokalt levande samhällen som använder sig av småskalig teknik, förnybar energi och där fossila energiresurser lämnas i marken är den ekologiska lösningen på hur omvandlingen till ett hållbart samhälle inom *planetens gränser* ska gå till. Hultman menar att denna konfiguration innehåller en maskulinitet som förändrats mot mer omtänksamma, ödmjuka och vårdande aspekter (Hultman 2016, s. 35). Hultman utökar konfigurationens aspekter i Tidningen Syre med egenskaper som inkännande, omhändertagande att den ekologiska maskuliniteten besitter en större solidaritet med människor och djur i motsats till de andra konfigurationerna (Hultman Tidningen Syre ”kan män vara omställare?”).

3 METOD

3.1 Metodval - kvalitativa intervjuer

I studien används en kvalitativ metod i form av en semistrukturerad samtalsintervju. Den kvalitativa metoden lämpar sig bäst i och med undersökningens syfte då det är flickornas subjektiva upplevelse av miljö och maskulinitet som är i fokus (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017 s. 212). Genom att ställa öppna frågor och ge möjligheten för respondenten att utveckla sina svar ökar också förståelsen för det studien undersöker.

Genom att strukturera intervjuguiden i teman har jag också kontroll över intervjun, att den inte riskerar att skena iväg någon annanstans (Esaiasson et. al 2017, s. 273). Den kvalitativa metoden innebär att intervjuprocessen är flexibel. Flexibiliteten gör det möjligt att ställa oplanerade frågor under pågående intervju för att klara ut oklarheter eller motsägelser i svaren (Bryman, 2014, s. 430) Flexibiliteten var någonting jag uppskattade mycket väl under intervjuerna. Det var också av den anledningen som metoden valdes. I början behövde jag förklara några ord och återupprepa vissa frågor under pågående intervju. Det första jag åtgärdade i intervjuguiden var att byta ut de ord som hade uppfattats som svåra att förstå. Jag omformulera en fråga, strök en fråga och ersatte den med en annan och utökade ett tema med ytterligare en fråga. Alla byten och tillägg gjordes inom dess tema. Efter justeringarna upplevde jag att intervjuerna blev bättre. Undersökningen fick fler uttömmande svar och flickorna upplevdes bekväma med frågorna då de inte hade några problem med att svara på frågorna.

3.2 Avgränsning

Min studie är begränsad till kvinnliga gymnasieelever mellan 16 och 19 år och som studerar vid någon av Eskilstunas gymnasium. Anledningen till att hålla avgränsningen från åldrarna 16 till 19 år var för att få ett ungdomligt perspektiv på mina frågeställningar. I min avgränsning valde jag att bortse från flickornas etnicitet, religiös tillhörighet, ekonomisk bakgrund med flera.

3.3 Urval och bortfall

Mitt urval av respondenter var vid studiens början tänkt att baseras på tio gymnasieflickor mellan åldrarna 16 – 19 år och deras uppfattning om miljö och maskulinitet.

För att få hjälp att hitta eventuella deltagare till studien tog jag hjälp av en tidigare student på Mälardalens högskola. Hon jobbar som lärare på ett av gymnasierna i Eskilstuna och med hennes hjälp kom jag i kontakt med två elever som ville medverka i studien. Jag skickade också ut ett mail till två stora gymnasieskolor i Eskilstuna – Rinmangymnasiet och Rekarne-gymnasiet.

Vad jag inte gjorde men som jag nu i efterhand borde ha gjort var att maila lärarna på skolan, inte rektorerna. Jag fick svar från en av rektorerna som skulle posta ett meddelande på skolans intranät. Vad jag vet idag är att det inte heller är en framgångsrik metod för att få tag i elever villiga att bli intervjuade.

Jag hade endast två inplanerade intervjuer och kände att jag behövde få in fler fort om jag skulle hinna genomföra alla intervjuer och det efterarbete som intervjuerna krävde. Med hjälp av en god vän kom jag i kontakt med den tredje deltagaren, som i sin tur hörde efter bland sina vänner och lyckades på så sätt hitta ännu en deltagare. Jag hade fortfarande inte hört något från gymnasieskolorna som jag mailat till tidigare och började kontakta mina vänners vänner och mina bekanta för att försöka hitta de sista sex deltagarna till studien. En elev på St. Eskils gymnasium gjorde som rektorn på Rekarne-gymnasiet och postade mitt informationsbrev (Bilaga A), denna gång, på skolans intranät.

Till sist kom jag kontakt med en bekant som jobbar som lärare på Rinmangymnasiet. Hon läste upp mitt informationsbrev (Bilaga A) på en av hennes lektioner och lyckades fånga sju elevers intresse vilket skulle ge mig ett urval bestående av elva respondenter, en mer än vad som var tänkt från början. Av sju elever med visat intresse, genomfördes intervjuer med fyra av dem. Under en period på fyra veckor intervjuade jag åtta gymnasieelever.

Det visade sig vara svårt att få gymnasieelever intresserade av att medverka i intervjun. Lärarna jag hade kontakt med förklarade att de äldre eleverna i trean hade mycket i skolan just nu och var därför inte intresserade. Jag bestämde mig för att min studie nu skulle bestå av åtta respondenter delvis på grund av svårighet att hitta elever som var villiga att medverka och på grund av rådande tidsbrist. Det blev således ett bortfall i min studie av tre elever.

3.4 Representativitet

Studien har genomfört intervjuer och samlat in material från åtta flickor. Åtta flickors uppfattningar om miljö och maskulinitet ska i studien förstås utifrån Metodpraktikans typiska fall av den populationen studien ämnar uttala sig allmängiltigt om. Intervjuvalets representativitet både för gymnasieflickor i Eskilstuna och för gymnasieflickor mer generellt är överförbart under förutsättningen att frågeställningen är tillräckligt bred och att urvalet liknar populationen (Esaiasson et. al 2017, s. 165).

3.5 Tillvägagångsätt

Fem intervjuer genomfördes på Mälardalens högskola i grupprum bokade av mig själv. Två intervjuer genomfördes på Real gymnasium i ett grupprum och en intervju genomfördes på Rinmangymnasium i ett ledigt klassrum.

Intervjuguiden (Bilaga A) består av sex teman, biografiska frågor (1), flickors förhållningssätt till miljö och klimat (2), flickors förhållningssätt till miljö och kön (3), flickors förhållningssätt till miljö och maskulinitet (4), flickors förhållningssätt till maskulinitet mer allmänt (5) och avslutande frågor (6). Alla teman knyter an till studiens frågeställningar och teorier förutom det första temat som gav lite kort information om flickorna.

Tema två och tre innehåller frågor från en kandidatuppsats (Lina Ewaldius, 2018) där en kvantitativ metod användes i genomförandet av en enkätundersökning som handlade om gymnasieungdomars attityder till ekologisk miljö.

Tema två innehåller fem frågor från enkätundersökningen där svarsalternativen som gymnasieungdomarna svarade på såg ut så här: Instämmer helt-Instämmer-delvis-Osäker-Motsätter mig delvis-Motsätter mig helt. Deltagarna i denna kvalitativa studie har istället för fasta svarsalternativ, blivit ombedd att svara på frågorna helt fritt i stället. Det gav mig möjligheten att ta reda på varför de svarade på ett visst sätt eller varför de tyckte som de gjorde.

Tema tre innehåller tre frågor som inspirerats av kandidatuppsatsens resultatdel där skillnader mellan flickor och pojkars attityder presenteras. Tema 4, 5 och 6 innehåller frågor jag själv har skrivit.

Efter varje genomförd intervju med eleverna transkriberades materialet och sparades därefter i en mapp på en personlig lösenordskyddad dator. Ljudfilen på inspelningsapparaten raderades så fort materialet transkriberats. Textmaterialet skrevs sedan ut för lättare hantering och överskådlighet inför arbetet med texterna.

3.6 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är viktiga beståndsdelar och står för kvaliteten på den genomförda undersökningen (Bryman, 2018 s. 465).

Validitet har inom den kvantitativa forskningen med mätning att göra, att forskaren ska mäta det hen påstår sig mäta (Bryman, 2011 s. 50). Då studien använder sig av samtalsintervjuer översätts den kvantitativa mätningen till kvalitativ ”mätning”, intervjuar jag rätt personer? Det är flickors subjektiva uppfattning om miljö och maskulinitet som studien vill undersöka. Att inkludera pojkar i studien, som ska svara på frågor om miljö och maskulinitet, det menar jag är riskabelt då pojkar medvetet kan svara rätt för vad som är socialt önskvärt och därmed minska trovärdigheten i studien. Det är flickors subjektiva uppfattningar jag är ute efter därför intervjuas enbart flickor.

”Reliabilitet (tillförlitlighet) uppnås när resultatet från en undersökning blir desamma om undersökningen genomförs på nytt” (Bryman, 2011, s. 49). Då detta är en kvalitativ studie kommer exakt samma resultat aldrig att uppnås. En social miljö inte är statisk och därför går det inte att bevara den sociala miljön (Bryman 2018, s. 467). Gymnasieflickors upplevelser om miljö och maskulinitet kan därför inte replikeras och heller inte generaliseras. Däremot kan resultatet generaliseras gentemot den studiens teori (Bryman, 2018 s.485).

Tillförlitligheten i min studie utgörs därför av vilka frågor jag har ställt under samtalsintervjuerna och hur jag har ställt frågorna (Esaiasson et al. 2017, s. 64). Då många frågor handlar om skillnader mellan pojkar och flickor, var jag noga med att svaren inte automatiskt skulle ge en fördel till flickorna. Därför uppmärksammade jag ord som kanske, pauser och andra osäkerheter för att låta respondenterna utveckla svaren, berätta mer om varför det fanns en osäkerhet. Direkt efter varje genomförd intervju transkriberades materialet. Det gav mig också möjlighet till att upptäcka om eventuella förändringar i intervjuguiden var nödvändiga.

3.7 Forskningsetiska överväganden

Studien har inför varje intervju respekterat Vetenskapsrådets Forskningsetiska principer (2002) och följt de rekommendationerna om informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav.

Innan intervjuerna startade fick varje elev ett informationsbrev som jag och eleven gick igenom. För studiens skull var det viktigt att gå igenom informationsbrevet lugnt och metodiskt. Detta var också ett sätt att försöka etablera en trygg och säker kontakt inför själva intervjun. Förutom en kortfattad beskrivning om vad studien handlade om fick de också en lite kortfattad beskrivning om varför just de var viktiga för studien.

Informationsbrevet innehöll också en tydlig förklaring om hur elevernas information skulle presenteras i studien och att de som respondenter skulle synas i studien i form av Respondent och sedan ett nummer, för att inte avslöja deras identitet. De fick också information om att intervjun skulle spelas in och att det inspelade materialet, transkriberingarna och eventuella anteckningar skulle förvaras på en säker plats vilket endast intervjupersonen hade tillgång till.

Den kontaktinformation eleverna delade med sig var endast till för studiens syfte och skulle endast användas om ytterligare information skulle behövas. Innan eleverna skrev under ett samtycke (Bilaga A) blev de informerade om att studien är frivillig och att underskriften inte fastställer att eleven måste fullfölja intervjun utan att den är just frivillig, eleven kan när som helst avbryta intervjun utan några påföljder. Information om vart uppsatsen kan läsas i färdigt skick meddelades sist i informationsbrevet. Kontaktinformation till mig själv och till personen som handleder studien fanns att läsa i sidhuvudet på samtliga sidor av informationsbrevet (Bilaga A).

Det etiska övervägande jag har beaktat är respondenternas ålder. Det första övervägandet jag gjorde var att ta reda på om det är tillåtet att intervjua gymnasieelever så unga som sexton år. Enligt Lagen om etikprövning är det tillåtet att barn från femton års ålder får delta i studier om han eller hon inser de forskningsetiska principerna (CODEX 2018). Eftersom det var gymnasieelever jag skulle intervjua och som yngst skulle vara sexton år gamla kände jag mig trygg med det informations- och samtyckesbrev (Bilaga A) samtliga eleverna fick ta del av.

Det andra övervägandet jag gjorde var att se över mina forskningsfrågor. Forskning får inte bedrivas på ett sätt som kan komma att skada deltagarna (Bryman 2011, s. 123). Jag ville inte med intervjufrågorna orsaka stress eller framkalla en oros känsla för miljön. Enligt mig själv

innehåller intervjuguiden en fråga som ligger i riskzonen för att orsaka skada. Frågan ”Är du orolig för jordens klimat?” ställs som sista fråga i tema 2. Vad jag gjorde innan frågorna i tema 2 ställdes var att informera respondenten om att de nästkommande fem frågorna var hämtade från en enkätundersökning, och att respondenterna till den undersökningen hade färdiga svar att välja mellan. Jag förklarade att de frågor som jag hade valt ut från enkätundersökningen hade resulterat i intressanta svar vilka jag genom samtalsintervjun ville ta reda på mer om. Genom att hålla respondenterna välinformerade på detta sättet ville jag skapa en känsla av förståelse men också trygghet.

4 RESULTAT OCH ANALYS

I nedanstående kapitel redogör jag för min empiri utifrån tre olika teman. Mina tre teman är baserade på den teorin som undersökningen bygger på. Industrimodern maskulinitet, ekomodern maskulinitet och ekologisk maskulinitet. Jag har valt att variera studiens resultat med mina egna sammanfattningar av flickornas berättelser och citat av flickornas berättelser. Med i resultatet presenteras också analysen.

4.1 Presentation av respondenter

Gymnasieskolorna som flickorna går på är Real Gymnasium, Rekarne Gymnasium och Rinmangymnasium. Samtalsintervjuerna har varit mellan 8 – 58 minuter långa. Flickorna läser högskoleförberedande och yrkesförberedande program. Intervjuerna har genomförts på Mälardalens Högskola, Real gymnasium och på Rinmangymnasium.

Ett intervjutillfälle har genomförts med två respondenter samtidigt. På grund av tekniskt fel med inspelningsapparat under en tidigare genomförd intervju, blev den endast åtta minuter lång på band men cirka trettio minuter i verkligheten. Som tur var dök samma flicka upp senare samma dag tillsammans med hennes vän, som jag planerat in en intervju med sedan tidigare. Med flickornas tillåtelse genomförde vi en gruppintervju istället.

- Respondent 1 – elev 18 år.
- Respondent 2 – elev 16 år.
- Respondent 3 – elev 17 år.
- Respondent 4 – elev 18 år.
- Respondent 5 – elev 16 år.
- Respondent 6 – elev 16 år.
- Respondent 7 – elev 16 år.
- Respondent 8 – elev 17 år.
- OBS! Två av flickorna kommer att nämnas som grupprespondent 1 (GR1) och grupprespondent 2 (GR2) vid ett tillfälle, och endast vid detta tillfälle citeras tillsammans. Övriga gånger citeras flickorna var för sig med benämningen (RespondentX).

4.2 Industrimodern maskulinitet

De flickor som jag har intervjuat menar att majoriteten av pojkarna inte bryr sig om miljön. Det ligger inte i pojkarnas intresse att bry sig om miljön, pojkar lever mer i nuet och de ska vara och bete sig på ett sätt som inte ger något utrymme till miljöhänsyn. En flicka berättar om ett instagramkonto som många av pojkarna på skolan följer och tycker är roligt. Hon menar att instagramkontot är motsatsen till klimat- och miljömedvetenhet där man kan se bilder på bilar som släpper ut avgaser, stora maskiner från jordbruks- och utvinningsindustrin och annan slags humor som verkar rikta sig till pojkar. Under intervjuerna pratar vi om flickorna tror att pojkar och flickor tänker lika mycket på hur miljön kan påverkas i framtiden beroende på hur vi beter oss idag. Alla flickorna uppger att de tänker på hur framtiden kan se ut och uppger att de är oroliga för det framtida klimatet. Majoriteten av flickorna kopplar samman framtida barn och barnbarn som ett skäl att bry sig om miljön idag. Respondent2 säger såhär:

Alltså det är ju liksom, det är ju superviktigt för att det, alltså det är jätteviktigt att vi tar hand om det här för annars kommer det inte finnas längre och det drabbar ju liksom (paus) det är ju oss det drabbar! Eh (paus) när vi håller på, eller ja, det är ju våra barn som det drabbar (paus).

(Respondent2, s. 2)

När jag och Respondent5 pratar om framtiden säger hon såhär:

Det är ju till exempel att oljan kommer ta slut och det kan ju ta slut redan om fyrtio år, då lever jag ju fortfarande. Och sen också om jag får barn och så, då vill jag att de också ska kunna leva med samma förutsättningar som jag hade.

(Respondent5, s. 1)

När jag pratar med flickorna om hur de upplever att pojkarna ser på framtiden, säger de att de inte tror att pojkarna tänker så mycket på framtiden. Respondent4 säger såhär:

Men mina killkompisar de är mer så här, de gillar ju att åka runt i sin bil. Har de ingenting att göra så åker de runt i sin bil. Alltså de tänker inte att det blir konsekvenser, de gör det bara. Jag tänker typ att tjejer typ tänker på det. För när jag står med min bil och bara väntar på någon, så stänger jag alltid av den istället för att låta den stå på tomgång. Vilket de inte gör (killarna)/.../ Alltså jag tror att killar kommer tänka mer så när de blir äldre typ. För det känns ju som att tjejer är mer mogna i den här åldern. Jag vet inte. Alltså, jag vet inte. Det känns som att tjejer tänker mer på framtiden och killar tänker mer i nuet och därför gör de inte saker.

(Respondent4, s. 4)

Ett återkommande ämne som flickorna talar om och som svarar till varför pojkar inte bryr sig om miljön, är uppfattningen om att pojkar inte gör något för att förbättra miljön eller framförallt ändrar på beteenden för att minska på miljökonsekvenserna. Ett svar ges med ett tydligt exempel på att sluta äta kött. Respondent 1 menar att flickors val till att sluta äta kött varierar, det är inte enbart med hänsyn till klimatförändringarna utan också av hälsomässiga och etiska skäl. Respondent 1 säger såhär när vi kommer in på ämnet:

Aah (paus)! Och det tänker jag att det är generellt är tjejer som är (vegetarianer). Ehm (paus) så det kanske skiljer sig lite, för jag känner ingen kille i min närhet som är vegetarian i min ålder. Men jag känner flera tjejer som både är vegetarianer och veganer (paus) så det kan jag ju tänka är en stor skillnad att det är tjejer i större utsträckning men det kanske är lite för att såhär för att man tycker synd om djuren också men det är ändå en miljö (tyst)

(Respondent1, s. 6)

Vad som framgår under intervjuerna är att det finns ett miljöengagemang hos flickorna även om de kan se lite olika ut. En del flickor väljer, som ovan, att inte äta kött av miljömässiga, hälsosamma och/eller av etiska skäl men pratar främst om minskad köttkonsumtion som en del av klimatförbättringen, medan andra engagerar sig i form av ökad kunskap om vilka konsekvenser på miljön olika handlingar ger. Respondent7 håller med om att flickor har ett annat miljötänk än pojkar men ser ändå brister i flickornas konsumtionsbeteende (som påverkar miljön). Hon menar att när pojkarna åker runt i sina mopeder som kräver bensin, handlar flickorna kläder, smink och hudvård på nätet. Även om flickorna inte gjort några drastiska förändringar i deras livsstil uttrycker de alla en oro för miljön vilket de också ventilerar med vänner och närstående.

När jag och Respondent7 pratar om varför miljöengagemanget verkar vara större hos flickor säger hon såhär:

Ja men det har ju liksom blivit en trend kan jag känna. Att man ska börja bry sig om klimatet, alltså mer än vad man gjorde förut och jag tror att alltså tjejer har lättare att liksom hoppa på de här trenderna, än vad killar har. Det är nog därför.

(Respondent7, s. 2)

En vidare fråga som jag ställde i och med svaret jag fick ovan var, varför den här trenden skulle vara mer anpassad för flickor? Respondent7 svarade då såhär:

Ja (paus) det var en svår fråga. Men, jag vet inte riktigt. Men tjejer kanske tänker mer på liksom jag vet inte, djurens liv och så där och ja (paus) klimatet, jag vet inte.

(Respondent7, s. 2)

Vad som blir tydlig när flickorna intervjuas och får frågor om framtiden är hur stor skillnaden är mellan flickors och pojkars framtidsplanering. I och med att pojkar, enligt flickorna, inte tänker på framtiden uppfattas det som flickornas uppgift att göra det. Det blir flickors ansvar att göra de förändringar som de anses vara möjliga. Lättast tillhands i den åldern som studien riktar sig till verkar vara att sluta äta kött, då Respondent7 menar att det är en trend just nu. Enligt Hultman (2016, s. 33) betraktar den industrimoderna maskuliniteten naturen som död. Naturen ses också som en resurs för människan att använda, vilket ovanstående citat och berättelser ger exempel på. De pojkar som flickorna har beskrivit äter kött och roar sig på bekostnad av jordens resurser. Instagramkontot må vara en kul grej för de som följer kontot men det bidrar också till pojkars uppfattning om att det är löjligt och onödigt att engagera sig för miljön. Inom den industrimoderna maskuliniteten är det tydligt hur Connells genushierarki ser ut (2006, s. 101). Pojkar som agerar enligt den traditionella könsrollen är den som också har störst acceptans bland just den gruppen av pojkar enligt flickorna.

En av frågorna som jag har ställt är om flickorna upplever att det finns en klimatskepticism hos pojkarna i skolan. Några flickor menar att det finns en klimatskepticism men att det har att göra med att pojkarna helt enkelt inte bryr sig om miljön. Respondent 1 säger såhär:

Alltså killar (skratt) generellt, känns mer obrydda [*sic*] och alltså det är ju typ lite så här med allt möjligt (paus) typ (paus) med demokrati, dom [*sic*] är så här lite mer så här bara `äh, men vadå´ typ alltså (paus) det känns så med allting är dom [*sic*] mer obrydda [*sic*] typ och tänker kanske inte att det är lika viktigt som det faktiskt är. Aah (tänker) jag kanske låter elak (paus) (skrattar uppgivet)

(Respondent1, s. 5)

Respondent4 tror att pojkarna påverkar varandra, att det är på grund av kompisgängen som pojkarna hänger med som gör att klimatskepticismen är större hos pojkarna än hos flickorna. Jag frågar om flickorna kan påverka pojkarna till att börja bry sig mer om miljön. Respondent4 säger såhär:

Jo (paus) det borde ju gå, men det känns som att de lyssnar mer på varandra än om vi skulle komma och bara (paus) och säga att de behöver bry sig mer typ.

(Respondent4, s. 2)

Att pojkar tar efter andra pojkar är vad som kallas det konstruerade könet (Dahl, 2016. s15) och när mansidealet ser ut på ett visst sätt inom en grupp pojkar, som ovan: att inte bry sig om miljön, att killar ska äta kött, leva i nuet och inte tänka på framtiden legitimeras de sociala praktiker som faller inom det acceptabla för just den typen av maskulinitet. Enligt Hultman (2016) och många andra klimatforskare är det den industrimoderna maskuliniteten som bär det största ansvaret för jordens klimatförändringar då jordens resurser är till för människan att använda och därför tar den ekonomiska tillväxten inte hänsyn till naturen. Även om inte flickorna har uppfattat tydlig aktiv klimatskepticism så har flickorna en uppfattning om att de flesta pojkar inte bryr sig om miljön. Vad ”inte bryr sig om miljön” betyder, kan tolkas som att pojkar inte bryr sig för att de inte tycker att miljön är viktig, eller för att det inte finns något att oroa sig för. Oavsett om pojkarna skulle vara klimatskeptiker eller inte så menar Hultman att klimatskepticism är en identitetsskapande praktik. Den gruppen pojkar som flickorna pratar om identifierar maskulinitet med att inte agera utifrån en miljömedvetenhet. Det är också troligt att pojkarna som flickorna pratar om misstror statliga regleringar som höjd skatt på bensin då det har en negativ effekt på pojkarnas nöjen och till ingen nytta, då de inte bryr sig om miljön. Att inte känna tillit till statliga regleringar menar Hultman hör samman med den industrimoderna maskuliniteten (Hultman 2016, s. 31–32).

De flesta flickor jag intervjuar menar att pojkar ska vara coola och macho. Respondent6 säger:

På idrotten står de (pojkarna) hela tiden och gör armhävningar och så här, hur mycket tar du i bänkpress och allt sånt [*sic*]

(Respondent6, s. 1)

Det talar ofta under intervjuerna om hur pojkar pratar med varandra och vad de pratar om, dels för att det var en av intervjufrågorna men också någonting som kunde komma spontant. Flickorna förklarar att pojkarna för det mesta pratar om nya spel som kommit, nya teknikprylar. På samma sätt som pojkarna jämför sig med varandra på idrotten berättar Respondent6 att:

Men man märker att killarna ska jämföra sig med varandra och det ja men, det ska hela tiden vara att de jämför betyg och de jämför inte kläder och sånt men prestation och prylar (paus)

(Respondent6, s. 1)

Något som återkommer i olika sammanhang under intervjuerna är att pojkar aldrig visar känslor, enligt flickorna. Respondent6 tänker framförallt på att de aldrig gråter. Hon nämner en jargong som finns bland pojkarna på skolan där:

De så här daskar till varandra i nacken liksom, på varandra/.../ alltså det va ju inte så att killen som blev slagen tyckte om det (paus) han skrattade ju bara bort det typ.

(Respondent6, s. 6)

En annan flicka, Respondent3, upplever att pojkar är mer aggressiva till sättet och sättet de uttrycker sig på, vilket också kan kopplas till citatet ovan. Hon fortsätter med vad hon tror kan vara en förklaring. Det får pojkar att tas på allvar, ett sätt att visa att de är seriösa med vad de vill menar hon.

Under samtalsintervjuerna pratar jag med flickorna om vilka olika förväntningar som finns på pojkar idag. Många av flickorna beskriver den traditionella mannen. Respondent2 säger såhär:

Alltså män och pojkar är (paus) de ska vara den här starka figuren i familjen som ska skydda allting och försvara och allting, de har ju det här som finns hos djuren också, att va [*sic*] lite dominant och visa sig starkare än andra.

(Respondent2, s. 10)

Inte helt olikt Respondent2 säger Respondent5 såhär:

Nej, för killar är ju mer liksom, du ska bara få ett jobb och tjäna mycket pengar, medan för kvinnor är det ju fortfarande att det är aktuellt att skaffa barn och inte jobba så mycket och låta mannen ta över även om det förstås är inte så många, alltså det hände ju inte så mycket och man har inte så mycket, men så finns det ju ändå där. Men alltså tanken på att dom skulle stanna hemma med barnen är inte så aktuellt medans för kvinnorna är det ju fortfarande det.

(Respondent5, s. 3)

Det finns en tydlig skillnad bland flickorna hur de uppfattar pojkar. En flicka beskriver pojkar som trygga och självsäkra individer som inte behöver spela en roll för att ta sig igenom alla livets utmaningar. "De har en utstrålning som flickor saknar" och självsäkerheten tolkar jag som en trygghet som uppfattas som behaglig och som saknas hos flickor. Utifrån flickans berättelse bekräftas den seglivade historien om kvinnans underordning och följer därför Hirdmans (Hirdman 1998, s. 51) andra logik om hierarki, där mannen är norm och utgör det

normala och allmängiltiga. Här är också ett exempel på det Connell beskriver som hegemonisk maskulinitet där mäns dominanta position accepteras och garanteras genom social och kulturell praktik (Connell 2006, s. 101) och samtidigt återskapar flickors underordning. Andra flickor beskriver pojkar som tävlingsinriktade. Att mäta prestationer av olika slag tolkar jag som ett sätt för pojkarna att positionera sig utifrån det mansideal som råder idag. Enligt Connell finns maskuliniteter byggda på dominans och underordning mellan olika grupper av män, en genushierarki (Connell 2006, s. 102). Vad som är tydligt utifrån flickornas berättelse är att pojkar jämför fysisk styrka, smarthet och prylar med varandra. Vilket kan tolkas som det dominanta mansidealet bland pojkar i deras närhet idag. Citaten hamnar under tema industrimodern maskulinitet på grund av flickornas och pojkarnas vidhållande av de traditionella könsrollerna där Hultman (2016, s. 31 – 32) har identifierat den industrimoderna maskuliniteten som en ”riktig” man med konservativa värderingar. Konservativa värderingar att mannen ska vara stark, tuff, hård, aggressiv, smart, tjäna mycket pengar, beskyddare och familjeförsörjare.

4.3 Ekomodern maskulinitet

Under intervjuerna pratar vi om flickorna upplever att det skett förändringar hos pojkar. Alla flickor uppger att förändringar har skett och nämner jämförelser tagna allt från ”förr i tiden på farmor och farfars tid” till ”efter det här med #metoo”. Vad som förenar alla flickors upplevelser är att pojkar oavsett tidsepok, har lämnat något till det bättre. Vad flickorna med sina berättelser om pojkars positiva förändring och vad denna förändring är, tolkar jag som att pojkar gradvis antagit en mjukare roll. Även om majoritet av flickorna beskriver pojkar som coola och macho och en framtid där de blivande männen har en roll som familjeförsörjare och beskyddare menar en del av flickorna att typiska förväntningar på pojkar är på väg att suddas ut. Respondent2 menar att pojkar idag visst kan visa känslor, hon får medhåll av Respondent7 som menar att det uppmuntras av henne själv och andra flickor när ”pojkar vågar vara sig själva”. Respondent8 säger såhär:

Det känns som att de har blivit mer ödmjuka när det gäller samhället, att de mer värnar om samhället. För att förut kanske det verkade fånigt men nu tror jag inte att någon tycker att det är fånigt nu /.../ man kanske alltid har varit intresserad men har kanske inte alltid har vågat stå upp för eller säga något om det för det kanske kan ses som att man är sårbar om man är orolig för samhället (paus).

(Respondent8, s. 2)

En vanlig uppfattning bland flickorna, och som tidigare nämnts, är att pojkar inte är intresserade av miljön på grund av deras ålder, att intresset för miljön kommer senare i livet när pojkarna vuxit upp. Många gånger handlar flickornas svar om att flickor är mer mogna än pojkar och att det är därför flickor i större utsträckning bryr sig mer om miljön än vad pojkarna gör. Respondent4 och Respondent 1 menade att pojkar visst kan bry sig om miljön men att grupstryck kan påverka pojkars intresse för miljön.

Alltså om en kille bryr sig jättemycket om miljön och verkligen vill påverka, och så hänger han med fel killgäng typ, då kanske han inte gör det han egentligen inte vill /.../ Alltså det blir ju liksom typ en samhällsnorm typ/.../Antingen kommer man mottas med öppna armar eller så kommer man bli helt utfrysad typ.

(Respondent4, s. 6)

Så jag antar att det handlar om att man ska (paus) alltså dom kanske bryr sig (pojkar) egentligen men sen när man är såhär i en grupp då dom bara nee [*sic*] det skiter väl jag i typ (paus) alltså det är ju så den uppfattningen jag har fått (!)

(Respondent1, s. 4)

Några flickor säger sig inte hålla med om att pojkar skulle vara klimatskeptiker. På lektionerna i skolan är pojkarna lika engagerade i miljöfrågorna som flickorna. Kunskapen om klimatförändringen och miljöpåverkan finns menar Respondent5, samtidigt som hon tillägger att klimatskepticism i så fall är något som hon upplever kan finnas hos äldre pojkar (män). Respondent8 är en av dem som håller med ovanstående beskrivning om pojkarnas (i hennes klass) kunskap och engagemang. Enligt henne delar sig istället uppfattningarna om hur människor ska gå till väga för att få bukt med klimat krisen. Nedan är ett exempel på pojkarnas reaktion när några elever åkte iväg till skolstrejken (Global Strike For Future) i Stockholm den 15/4 2019. Respondent8 säger såhär när jag frågar på vilket sätt pojkarna pratar om miljön idag:

Hm (paus) oftast (paus) eller jag vet i alla fall att det är många som tycker det här med att åka till Stockholm och demonstrera och sånt är lite löjligt /.../ ehm (paus) samtidigt så tycker många (pojkar) att det är ett problem att miljön.. hur miljön är just nu. Men de jag känner tycker snarare att man ska göra någonting själv istället för att stå och demonstrera, att man istället ska göra någonting själv /.../ även om de [pojkar] kanske inte gör något [för miljön] så stör de sig på att någon ska gå och demonstrera istället för att de kanske gör någonting mer aktivt.

(Respondent8, s. 1)

Här har de hänt någonting med flickornas uppfattning av pojkar. Flickorna beskriver visserligen fortfarande pojkarna som coola och macho men tillägger också att pojkarna har börjat bry sig mer om miljön. Hultmans konceptualisering av ekomodern maskulinitet förklaras som en blandning av industrimodern maskulinitet och ekomodern maskulinitet (Hultman 2016, s. 34) vilket jag menar att det är den typ av pojke som flickorna beskriver här. En förändring har skett till det bättre menar en flicka. Förväntningarna på vad som uppfattas vara maskulint har suddats ut menar hon. Vad hon kanske inte tänker på är att hennes egna förväntningar på vad som anses vara maskulint har skiftat.

Vad som är tydligt i Respondent7s berättelse är att först nu får pojkarna medhåll av flickorna. Det uppmuntras när pojkar ”vågar vara sig själva”. När flickorna pratade om pojkar som hamnat inom konceptualiseringen industrimodern maskulinitet, lät det som att flickorna inte var så speciellt imponerade av den sortens pojkar. Medhåll av flickorna får istället den ekomoderna maskuliniteten som i linje med Hultmans (2016, s. 34) konceptualisering vågar visa känslor, engagerar sig i miljöfrågor, visar ödmjukhet för samhället och förstår att mänskligheten står inför stora miljöproblem. Framförallt att de globala klimatförändringarna i första hand beror på oss själva (Hultman 2013, s. 83).

Den ekomoderna maskuliniteten har en ansvarskänsla för miljön, vilket några av flickorna menar att de känner igen. Vad som framkommer under intervjuerna med några av flickorna är att pojkarna har en uppfattning om hur miljöproblemet ska lösas. Till exempel så hjälper det inte att demonstrera (skolstrejka på fredagar), det viktiga är att var och en gör någonting aktivt. Det verkar inte som att medverka i skolstrejken inte innefattar ”göra någonting aktivt”. Vad jag bara kan gissa är att göra någonting aktivt i så fall kan vara att förändra ett konsumtionsbeteende. Hultman menar att den här sortens maskulinitet anser att miljöproblemen är under kontroll, vilket kan förklara pojkarnas ointresse till att demonstrera (Hultman 2016, s. 33). Lösningen finns redan. Gör rätt saker så är problemet löst. Det är den uppfattningen jag får av flickornas beskrivning av pojkar.

4.4 Ekologisk maskulinitet

Respondent2 upplever att viljan till förändring hos pojkar och män finns, bara rätt person kan påverka dem till förändringen. I detta fall var det Respondent2s pappa som var ute på jobb hemma hos en kund. Kunden och pappan började prata om miljön och om de negativa bieffekterna av vindkraftsmaster. Från att inte vara intresserad av miljön alls har pappan nu

blivit mer miljömedveten. Att kunden var en kvinna och att de träffades inom ett socialt sammanhang som pappan var bekväm i kan ha varit en bidragande faktor till att pappan ändrat sitt miljötänk.

Men pappa blev ju också jätteförvånad när han hörde det [vindkraftsmasterna] han bara, 'jag har aldrig tänkt på det' alltså den tanken har aldrig funnits, att den tiden det tar för den [masten] att skapa, är mer än när den är uppe liksom. Att det kommer ta flera år innan den uppnår det som förlorades när den skapades (paus) det tar flera år innan den uppnår det den har förlorat och den står inte så länge. Och det är som pappa berättade, det här med elbilarna. De är ju heller inte bra. För batteriet du gör, den tar jättemycket av naturen och sånt! Och när bilen väl börjar köra och sånt, det är jättebra! Men du kommer aldrig kunna ersätta det du har tagit. Och det va då pappa började prata lite mer om miljön på det sättet. Då fick ju han upp det här lite mer (paus) [miljötänket] men han behövde en kvinnas hjälp att komma igång med det liksom! (skratt)

(Respondent2, s. 8)

Ett ytterligare exempel på pojkars framtida miljömedvetenhet kan bero på förändrade livssituationer. Respondent2 pratar om ett exempel där ensamstående pappor tvingas att ta större ansvar för sina barn vid en separation och att männen som tidigare saknat ”modersinstinkt”, en vårdande instinkt, nu har infunnit sig i och med omvårdnaden av barnen vilket skapat skäl att bry sig mer om miljön än vad de gjorde tidigare. Respondent2 menar också att den vårdande egenskapen behövs i form av jämställdhet för att kunna hitta en tillvaro där vi också lever i balans med naturen.

Jag tror att ensamstående pappor har mycket mer av det här 'att jag måste ta hand om mitt barn', de får ju den här lite mer 'modersinstinkten' tror jag /.../ Man skulle nog få in männen mer i själva uppfostring och sånt för att kunna få en mer balans på oss människor tror jag. För det är inte naturen som är i obalans det är vi människor som är själva i obalans och vi gör att världen blir i obalans /.../ Jag tror bara att man behöver få ut egenskaperna till alla. Att alla börjar förstå och börjar få lära sig mer att vårda, eller att börja få det här lite mer andra instinkter. Vi tjejer skulle kunna ge killarna lite mer egenskaper i form av att kunna ta hand om, och såna saker/.../Vi måste hitta en balans mellan män och kvinnor, för det är där det saknas. För om inte balansen finns mellan män och kvinnor då kan inte vi människor göra en balans i världen.

(Respondent2, s. 13)

Även om flickorna i första hand pratar om pojkar som oengagerade i klimat-och miljöfrågan finns det enligt flickornas beskrivning en skara pojkar som bryr sig om miljön. Den skaran pojkar är dels förknippade med vilken gymnasieutbildning

pojkar läser men också de enskilda pojkarna som finner klimat- och miljöfrågorna viktiga oavsett utbildning eller umgängeskrets.

Det som är anmärkningsvärt är att några av flickorna upplever att de pojkar som visar ett större miljöengagemang än vad som krävs på lektionstid möter motstånd i form av gruppträck. Ett exempel på gruppträck är hur pojkar pratar till de pojkar som engagerar sig för miljön. Kommentarer som "sossesvin" och "miljöpartist" fungerar som någonting negativt i sammanhanget vilket några av flickorna menar att pojkar kan kallas om de visar ett "överdrivet" intresse för miljön.

Ett miljöengagemang verkar också förknippas med sympatier på den vänstra sidan av den politiska skalan. Flickorna från gruppintervjun återberättar vilka reaktioner en pojke fick av sina killkompisar när han frågade om de ville följa med på skolstrejken. Flickorna sa så här:

Nej, för att dom kallade ju honom för sossesvin och miljöpartist och så här.

(GR1, s. 5)

Man blir ju typ förknippad med ett parti om man så här (paus) har såna [*sic*] tankar liksom.

(GR2, s. 5)

Han fick höra det för att han hade frågat sina killkompisar, men vill ni hänga med? Och dom bara, men nej det är bara miljöpartister som (paus) ja (tyst)

(GR1, s. 5)

Enligt Hultmans ekologiska maskulinitet förespråkas ett liv med naturen som en del av vardagen där framgång snarare handlar om överlevnad än om ekonomisk tillväxt. Arbetet handlar istället om att värna och vara bidragande till förbättringar av den gemensamma miljön. Hultman menar att denna maskulinitet har förändrats mot en mer omtänksam, ödmjuk och vårdande man (Hultman 2016, s 35).

Citaten ovan är bra exempel på hur flickorna pratar om mer omtänksamma pojkar. För det första är inte pojkarna pojkar längre. De har vuxit upp och har blivit pappor. Tillåter papparollen en miljömedvetenhet? Förmodligen då det finns ett barns framtid att ta hänsyn till nu. Respondent2 pratade om att papparollen förändrar pojkarna. Det vårdande och omhändertagande för sitt barn, lär pojkarna att vårda och omhänderta någonting annat än sig själva. Den ekologiska maskuliniteten vill leva i ett hållbart samhälle där förnybar energi

byter ut användningen av fossila energiresurser som ska vara kvar i marken för att inte orsaka skada på miljön och klimatet (Hultman 2016, s. 35).

Även om den ekologiska maskuliniteten knappt talas om under intervjuerna med flickorna, vill jag med de valda citaten visa på dess lilla, kanske en början till en större, existens. Respondent2 berättar om sin pappa som fått upp ögonen för problemet som vindkraftsmasterna och elbilarna för med sig. Samtalet var intressant då detta var någonting som skilde sig från de tidigare samtalen med flickorna. Nu talas det för första gången om en maskulinitet som fått upp ögonen ”för det här med miljötänket”, att lösningen inte sitter i att byta ut alla personbilar till elbilar eller att utöka vindkraftsparkerna eftersom den nya tekniken kostar mer än vad den smakar. Ytterligare en skillnad är att de ekomoderna lösningarna inte beskrivs som lösningen på miljöproblemet, snarare ett förvärrande av miljöproblemet.

För det andra, för de pojkar som förblir pojkar i sammanhanget och inte pratas om som pappor, berättar flickorna om vilka motsättningar som de pojkarna som vill göra mer för miljön och klimatet än sina killkompisar utsätts för. Utifrån flickornas berättelser är inte den ekologiska maskuliniteten önskvärd bland pojkarna. Det tydliggörs också i och med att de så kallade glåporden, som det sista citatet refererar till, handlar om att göra narr av den vänstra sidan av politiska skalan. Anledningen till varför detta är intressant att ha med i analysen är för att visa på det förakt en upplevd majoritet av killkompisarna har emot, vad jag kan tolka utifrån flickornas berättelser, en mjukare sorts pojke som värnar och bryr sig om miljön. Den pojken finns då tydligen inte på den högra sidan av politiska skalan.

Den ekologiska maskuliniteten kräver en helt ny livsstil, en omställning från det vi i den rika delen av världen är vana vid och har kämpat för så länge till någonting mindre och enklare. Hultman menar att mannen som är beredd att på att ställa om sitt liv till någonting helt annat än vad han är van vid, också har en större solidaritet med människor och djur än vad de tidigare nämnda maskuliniteterna har (Hultman Tidningen Syre ”kan män vara omställare?”).

Slutligen verkar inte den ekologiska maskuliniteten vara så populär bland pojkarna när jag har lyssnat till flickornas berättelser. Det verkar ändå som att det finns ett tillhåll för de pojkar som bryr sig om miljön och som verkar vilja göra mer för miljön än att bara ändra sin konsumtion, och det är hos flickorna.

5 AVSLUTNING

5.1 Sammanfattning

Syftet med denna studie är att genom ett genusperspektiv undersöka gymnasieflickors upplevelser av miljö och maskuliniteter i ett urval hämtat från tre gymnasieskolor i Eskilstuna. Genom denna studie ville jag bidra till en förståelse av hur kön görs i ett sammanhang av miljö och klimat. Undersökningens statsvetenskapliga relevans ligger i det samband som finns mellan maskuliniteter och miljöpolitik. Beroende på vilka maskuliniteter som dominerar påverkas den politiska styrningen av de miljöpolitiska frågor som anses vara viktiga och formar miljöpolitiska mål därefter.

Tidigare genomförda studier har gjort med miljö och genus i fokus, som tidigare nämnts har den kvantitativa forskningen kommit fram till samma sak, att kvinnor/flickor bryr sig mer om miljön än män/pojkar. Den kvalitativa metoden var självklar som tillvägagångsätt eftersom det var flickornas subjektiva upplevelser av miljö och maskuliniteter som var syftet med undersökningen.

Mitt mål var att intervjua tio flickor och med hjälp av lärare från Real gymnasium, Rinman gymnasium och vänner och bekanta lyckades jag få ihop elva flickor som var intresserade av att delta i en intervju. På grund av bortfall, genomfördes tillslut åtta intervjuer varav en genomfördes som gruppintervju. Jag är inte säker på om mina bortfall hade kunnat bidra med nya upplevelser eller synsätt. Jag började ana teoretisk mättnad redan efter den sjätte deltagaren men valde ändå att genomföra de resterande två då de låg i närtid och för att jag ville vara säker på mig sak. Efter den åttonde deltagarens intervju kände jag att den teoretiska mättnaden infunnit sig och jag var mycket nöjd med mitt material.

Mitt material har analyserats genom ett genusperspektiv samt Hultmans (2016) teorier om de tre konceptualiserade maskuliniteterna industrimodern maskulinitet, ekomodern maskulinitet och ekologisk maskulinitet.

Jag vill uppmärksamma läsaren på att jag valt att undersöka åtta flickors subjektiva upplevelser av miljö och maskulinitet. De svaren undersökningen har kommit fram till skall därför ses som sanna inom det sammanhang som undersökts och generaliseras till grupper som liknar det urval som studien undersökt.

5.2 Slutsatser

5.2.1 Vad är maskulinitet?

Jag har valt att presentera flickornas uppfattningar om maskulinitet nedan i egenskaper för att tydliggöra mitt resonemang.

- Pojkars *egenskaper* som flickorna har beskrivit är: *aggressivitet, hård, tuff, stark, självsäker, cool och macho smart, tävlingsinriktat, beskyddare och försörjare av familjen.*

De ovan nämnda egenskaperna är vilka nästan alla flickorna pratade om under intervjuerna. Endast ett fåtal flickor pratade om pojkar på ett annat sätt än tidigare nämnt. Se nedan.

- Pojkars *egenskaper* som några av flickorna har beskrivit är: *ödmjukhet, omtänksamhet, vågar vara sig själva och vågar visa känslor.*

Det jag tycker ha funnit i analysen är att maskulinitet till största delen förknippas med vad som anses vara den traditionella mansrollen. Vad analysen också har visat är att den traditionella mansrollen utmanas av en, enligt Connell (2006, s. 102–103), underordnad maskulinitet med en ny innebörd. Den underordnade maskuliniteten är just underordnad på grund av att det som uppfattas som mansidealet (traditionella mansrollen) idag är tillräckligt kulturellt och socialt accepterat för att behålla förstaplatsen. Detta är vad Connell kallar för hegemonisk maskulinitet (Connell 2006, s. 101) den hierarkiska ordningen om vad som är en man. Den underordnande maskuliniteten har enligt flickorna beskrivits med aspekter traditionellt tillhörande det kvinnliga könet. Enligt några av flickorna upplevs det också som att förväntningarna på pojkar och flickor är på väg att suddas ut. Jag vill mena att utmanaren om den hegemoniska maskuliniteten är en så kallad hybridisering (Bergqvist & Johansson 2019, s. 2) som i detta fall, där kvinnliga aspekter har antagits och accepterats som, inte som manliga, utan helt enkelt en aspekt som är kulturellt och socialt accepterat hos både män och kvinnor.

Enligt åtta kvinnliga gymnasieelever är maskulinitet något som uppfattas som traditionellt manligt eftersom aspekterna som tuffhet, självsäkerhet, beskyddare, försörjare av familjen med flera är vad som förstås vara det dominerar mansidealet idag. Dock utmanas det

kulturella och sociala dominerande mansidealet av en underordnad maskulinitet med aspekter traditionellt tillhörande det kvinnliga könet som till exempel ödmjukhet och omtänksamhet.

5.2.2 Vilka kopplingar görs mellan maskulinitet och miljö/klimat?

Vad som har framkommit under analysen är att flickornas uppfattning om vad maskulinitet är vägs mellan två mansideal. Ett mansideal med traditionellt manliga aspekter och ett mansideal med mjukare aspekter. Aspekterna skapar logiska följder på pojkars relation till miljö och klimat. Därför menar jag att kopplingar kan göras mellan maskulinitet och miljö/klimat på två olika sätt. Analysen av resultatet visar på att det finns en väl etablerad industrimodern maskulinitet som råder hos de pojkar som flickorna har beskrivit men också en ekomodern maskulinitet. Den ekologiska maskuliniteten är knappt kännbar under intervjuerna med flickorna men finns med på ett litet hörn ändå. Enligt analysen görs följande kopplingar mellan maskulinitet och miljö/klimat.

En första koppling som görs är att:

- Pojkar ska inte tänka på framtiden, de ska leva i nuet. Pojkar ska inte bry sig om miljön och behöver heller inte tänka på konsekvenserna av sitt handlande. Det finns också en uppfattning om att miljöengagemanget är en "tjejpgrej" då det är många flickor som har "hakat på trenden". Pojkar tar inte miljö- och klimatproblemen på allvar, kanske för att de identifierar sig med att "pojkar inte ska bry sig om miljön".
- Så vilka miljöpolitiska frågor anses vara viktiga här? Av ovanstående text, förmodligen inga alls. Det finns inget intresse av att driva på frågor som berör miljön och klimatet eftersom viljan att förändra sitt beteende för någon annan inte finns. Miljöpolitiska mål hamnar väldigt långt ner på agendan som istället fokuserar på ekonomisk tillväxt oavsett resurspåverkan eller utsläpp.

En andra koppling som görs är att:

- Pojkar bryr sig om miljön. Framst i form av ett engagemang i skolan på lektionstid men också utanför skolan, även om det inte är lika vanligt. Pojkar som är engagerade i miljöfrågan på lektionstid har också en uppfattning om att aktiva val som

konsumtionsförändring bör göras för att fixa miljö- och klimatproblemet, det anses därför onödigt att demonstrera för klimatet. Pojkar ser den vänstra sidan av den politiska skalan som något negativt. Kanske för att den ekonomiska tillväxten är större hos pojkarna än solidaritet och omtanke, som traditionellt sett tillhör den vänstra sidan av den politiska skalan.

- Då klimatkrisen är ett faktum finns det intresse av att driva miljöpolitiska frågor till skillnad från ovan nämnda koppling. Eftersom samhället är beroende av ekonomisk tillväxt men också av en frisk planet (ej överhettad) ligger fokus på att driva den miljöpolitik som gör det möjligt att fortsätta generera ekonomisk tillväxt men med minimal påverkan på klimatet. Lösningar som elbilar, el cyklar, skatt på utsläpp och så vidare är ett sätt att bevara vårt sätt att leva och konsumera, ett slags ”business as usual”- tänk men med mer hänsyn till klimatet.

En tredje koppling som görs är att:

- Pojkar som går in i rollen som pappa upplevs skapa en mer ödmjuk, vårdande och omtänksam maskulinitet. Pappor bryr sig om miljön för att de nu finns ett barns framtid att ta hänsyn till.
- Även om det finns en tunn koppling i det empiriska materialet så finns den ändå med på ett litet hörn. Resurspåverkan och utsläpp är den viktiga miljöfrågan hos dessa pojkar och män. Lösningar som minskar utsläppen men fortfarande har en stor påverkan på jordens resurser, det vill säga det ovannämnda ”business as usual”- tänket är inte den miljöpolitik som önskar bedrivas här. Den ekonomiska tillväxten och livet som vi känner till det får backa för att ge mer plats åt naturen som ligger i centrum för all politik.

5.2.3 Hur görs femininitet i sammanhanget?

Femininitet i sammanhanget miljö och klimat, innebär att bry sig om djur och natur. Flickorna upplevs att ta avstånd från sådant som kan skada djur eller natur, till exempel att sluta äta kött eller att tänka på hur eller när bilen används. Flickorna upplevs också att tänka på hur framtiden kan komma att se ut då det är flickornas barn som ska leva i den framtiden. Det är därför ”naturligt” för flickorna att oroa sig för klimatet och miljön.

Det finns en uppfattning om att flickor mognar tidigare än pojkar och att det är därför som flickor har ett mer ansvarsfullt klimat- och miljöbeteende än pojkar. Mognaden kan ju ses som en slags berättigande av ansvarstagande men också som en börda över att alltid behöva göra rätt, som när en flicka förklarade att man inte enbart slutar äta kött för miljöns skull utan också för att man tycker synd om djuret. En annan flicka låter inte bilen stå på tomgång, förmodligen för att hon tycker att det är onödigt men kanske också för att hon skulle få dåligt samvete om hon skulle låta bilen vara på. Det dåliga samvetet verkar ha en stor plats i hur flickornas beteenden utspelar sig i ett sammanhang av miljö och klimat. Vilket i detta sammanhang kan ses som en räddare i nöden.

5.3 Vidare forskning

Studien har påträffat följande som kan vara av intresse för vidare forskning:

- Vad studien visade var att den ekologiska maskuliniteten inte fått något fäste bland gymnasieungdomarna. Däremot verkar det som att den ekologiska maskuliniteten har en större legitimitet i papparollen. Hur görs maskulinitet bland pappor i ett sammanhang av miljö och klimat?
- Enligt studiens slutsatser finns det två typer av maskuliniteter som synliggjorts. Det förklarades också av flickorna att dessa två maskuliniteter kunde hittas beroende på vilket gymnasieprogram de gick. Det kan vara intressant att undersöka pojkar och deras relation till miljöpolitiska mål utifrån vilket gymnasieprogram de går.
- Då studien använt sig av kvalitativa intervjuer och genomfördes mellan en intervjuperson och en deltagare, kunde jag stundtals känna att diskussionerna hade kunnat blivit längre om fler deltagare hade medverkat under intervjutillfället. På grund av problem med tekniken under en intervju genomfördes en gruppintervju vid ett tillfälle. Diskussionerna under den intervjun upplevdes från min sida mer naturlig hos deltagarna. Ett förslag till vidare forskning är att med gruppintervjuer genomföra liknande studie för att på så sätt förlänga diskussionen för insamling av material.

REFERENSER

- Bergqvist, J., Johansson, J. (2019). Annie Lööf i svenska tidningsmedier – en diskursanalys. Kommande i *Statsvetenskaplig Tidskrift*, 121(2).
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (Upplaga 2). Malmö: Liber
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (Upplaga 3). Stockholm: Liber.
- Casimir, G., & Dutilh, C. (2003). Sustainability: a gender studies perspective*. *International Journal of Consumer Studies*, 27(4), 316–325. doi:10.1046/j.1470-6431.2003.00323.x
- CODEX, (2018 18 december). Forskning som involverar barn. CODEX – regler och riktlinjer för forskning. <http://www.codex.vr.se/manniska1.shtml>
- Connell, R., & Lindén, Å. (2008). *Maskuliniteter* (Upplaga 2). Göteborg: Daidalos.
- Dahl, U. (2016). Kön och genus, femininitet och maskulinitet. I A. Lundberg & A. Werner (Red.), *En introduktion till genusvetenskapliga begrepp* (s. 15–19). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Den Elzen, M., Fekete, H., Fransen, T., Höhne, N., Meinhausen, M., Riahi, K., ... Winkler, H. (2016). Paris Agreement climate proposals need a boost to keep warming well below 2 °C. *Nature*, 534(7609), 631–639. <https://doi.org/10.1038/nature18307>
- Ernström, U. (2018 29 augusti). Climate change denial strongly linked to right-wing nationalism. *Chalmers*. <https://www.chalmers.se/en/departments/tme/news/Pages/Climate-change-denial-strongly-linked-to-right-wing-nationalism.aspx>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad* (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.
- Ewaldius, L. (2018). *Miljö, en fråga om kön?: En enkätundersökning om attityder till ekologisk miljö bland gymnasieelever i Eskilstuna på Rinmangymnasiet [sic] och S:t Eskils gymnasium, utifrån ett genusperspektiv*. (Examensarbete, Mälardalens Högskola, Avdelningen för ekonomi, statsvetenskap och teknik)
- Fjelkenstam, K., Hill, H., Tjeder, D. (Red). (2014). *Kvinnorna gör mannen: Maskulinitetskonstruktioner i kvinnors text och bild 1500–2000*. Göteborg/Stockholm: Makadam
- Horvatovic, I. (2019 18 april). Greta Thunberg på Times lista över 100 mest inflytelserika personer. *SVT-nyheter*. https://www.svt.se/nyheter/utrikes/greta-thunberg-pa-times-lista-over-varldens-100-mest-inflytelserika-manniskorna?fbclid=IwAR2JKttZi1dyeGxIQRPdga9ED102peux_ywgK1rxTAAVr8oGpvSAqXzfGwI

- Hirdman, Y. (1988). Genussystemet-reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Tidskrift för genusvetenskap*, (3), 49–63.
- Hultman, M. (2013). The making of an Environmental Hero: The rise of ecological modern discourse, fuel cells and Arnold Schwarzenegger. *Environmental Humanities*, 2(1), 79–99.
<https://doi.org/10.1215/22011919-3610360>
- Hultman, M. (2016). Gröna män? konceptualisering av industrimodern, ekomodern och ekologisk maskulinitet. *KULTURELLA*, 28–39.
- Johansson, J. Sexualnormativitet och medborgarskap En diskursanalys av ”trådar” på internetportalen Passagen. *Lambda Nordica*, 18(2), 44–75.
- Nationella sekretariatet gör genusforskning. (2016 31 mars). Om kön och genus. *Nationella sekretariatet*. Hämtad 2019-05-20.
- Nilsson, C. (2019 8 september). Greta Thunberg: ”vi kommer att fortsätta med skolstrejken”. *SVT-nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/greta-thunberg-vi-kommer-att-fortsatta-med-skolstrejken>
- Omställningsnätverket. (2019 20 maj). Ekologisk kris. *Omställningsnätverket*.
<http://omstallning.net/om/varfor-omstallning/en-ekologisk-kris/>
- Shiva, V. (2008). *Soil not oil : climate change, peak oil, and food insecurity* . London: Zed Books.
- Steans, J. (2013). *Gender and international relations: theory, practice, policy* (Upplaga 3). Cambridge: Polity.
- Svensson, O. (2019 15 mars). Gretas budskap till makthavare: Ni stjälar vår framtid. *Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/4d5XXe/gretas-budskap-till-makthavarna-ni-stjal-var-framtid>
- Tun Hedfors, A. (2019 15 mars). Greta Thunberg: ”123 länder-svårt att förstå”. *Sveriges radio*.
<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7177843>
- WWF. (2019 28 mars). Ekonomin och planetens gränser. *WWF*. <https://www.wwf.se/ekonomi-och-finans/inom-planetens-granser/>

BILAGA A

Informationsbrev

Examensarbete om gymnasieelevers uppfattningar om miljö och maskulinitet

Du tillfrågas härmed om deltagande i en intervjuundersökning om miljö och maskulinitet.

Kort om mig

Jag heter Linnea Karlsson och studerar på Statsvetarprogrammet 180 hp på Mälardalens Högskola. Jag har studerat i 3 år och nu arbetar jag med min kandidatuppsats som är den avslutande och sista delen i min utbildning.

Information om studien

Min kandidatuppsats (c-uppsats) kommer att undersöka gymnasieelevers uppfattningar om miljö och maskulinitet. Eleverna går i årskurs 2 och 3 och undersökningen omfattar enbart flickor.

Du som deltar i undersökningen kommer svara på ett antal frågor genom en samtalsintervju som spelas in (ljud endast). Intervjun är beräknad att ta cirka 45 minuter. En del av frågorna utgår från en enkät som ett antal gymnasieelever har svarat på under höstterminen 2018 rörande gymnasieelevers attityder till ekologisk miljö. Tanken med samtalsintervjun är att ställa följdfrågor till några av enkätfrågorna för att få en bredare förståelse om det fenomen jag undersöker.

De elever som deltar i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn i mitt examensarbete. Inte heller kommer det att framgå vilken skola deltagaren går på. Resultatet av undersökningen kommer att visas i form av citat tagna ur samtalsintervjuerna och varje citat kommer att refereras till enligt följande: "Respondent nr x".

Du som deltagare kommer att behöva lämna kontaktinformation med bland annat namn och telefonnummer. Kontaktinformationen är endast till för mig för eventuella frågor efter samtalsintervjun. All sorts information som deltagaren lämnar innan och från samtalsintervjun kommer behandlas med sekretess och får endast användas för denna studies syfte. Det är enbart jag som kommer ha tillgång till innehållet av samtalsintervjuerna (ljud och transkribering plus anteckningar) och de kommer förvaras på ett sätt som bara jag har tillgång till.

BILAGA A

Ditt deltagande är frivilligt och du har rätt att avbryta ditt medverkande när du vill utan motivering eller några negativa konsekvenser.

Denna undersökning kommer sedan redovisas i form av en uppsats vid Mälardalens högskola och kommer publiceras på databasen DiVA.

Om du har någon fundering kring denna studie, får du gärna kontakta mig via e-post eller telefon.

Med vänliga hälsningar Linnea!

Samtycke

Med denna underskrift medger du att du har fått ta del av information om studien och hur undersökningen kommer gå till samt att du frivilligt vill delta i studien.

Namn (text):

Ort och datum:

Underskrift:

BILAGA B

Intervjuguide

- Vad heter du?
- Ålder?
- Vart bor du?
- Vilken skola studerar du vid?
- Gymnasieprogram Yrkesförberedande eller högskoleförberedande?
- 1. Tycker du att växter och djur har lika stor rätt att existera som människor?
 - Varför/varför inte?
- 2. Tycker du att naturens balans är skör och kan lätt rubbas?
 - Varför/varför inte?
- 3. Tycker du att den så kallade miljö krisen som människan står inför har kraftigt överdrivits? (ändrades från ekologiska krisen till miljökrisen så de inte förstod vad jag menade)
 - Varför/varför inte?
- 4. Tycker du att människor har rätt att förändra naturmiljön för att passa sina behov?
 - Varför/varför inte?
- 5. Är du orolig för jordens klimat?
 - Varför/varför inte?
- 6. Resultatet av undersökningen kan tolkas som att flickor värderar miljön högre än pojkar. Upplever du att det är så? (tolkningen har gjorts utifrån de svarsalternativ som eleverna har valt mellan).
 - Varför/varför inte?
- 7. Flickorna är mycket mer oroliga för miljön än pojkarna. En förklaring till pojkarnas lägre grad av oro kan tolkas som att klimatförnekelsen är större hos pojkarna.
 - Varför/varför inte?
- 8. Eleverna oavsett kön, anser att det är främst den enskilde medborgaren som har mest ansvar för att ta hand om miljön.
 - Vad kan vi göra för att ta vårt ansvar?
 - Räcker det?
- 9. Pratar killar och tjejer om miljön?
 - Vem pratar och om vad?

BILAGA B

10. Tror du att killar och tjejer är lika snälla mot miljön
 - Varför/varför inte?
11. Tror du att killar och tjejer tänker lika mycket på hur miljön kan påverkas i framtiden?
 - Varför/varför inte?
12. Hur skulle du beskriva killar idag om du jämför med hur du tror att killar var förr? Har någonting förändrats?
13. Vad skulle ett typiskt samtalsämne handla om i skolan, vad pratar killar med sina kompisar om/vad pratar tjejer med sina kompisar om?
 - Berätta
14. Vad skulle anses vara konstigt om en kille gjorde något som killar vanligtvis inte gör?
Om en tjej gjorde det?
 - Varför?
15. Hur ska killar och tjejer vara?
 - Hur kommer det sig?
16. Känner du dig trygg med att de vuxna och politikerna har den rätta förmågan att lösa klimatfrågan?
 - Varför/varför inte?
17. Har det dykt upp några tankar under vårt samtal, något som fått dig att fundera på miljön?

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se